
INGEBOEKT

De theorie van het stelonderwijs

R. Damhuis, K. de Glopper, H. Wesdorp : SCO-Rapport. Het opstelonderwijs. Stelvaardigheid in het voortgezet onderwijs : theorie en praktijk, Amsterdam 1983, 296 p., F 18,- (besteladres : Stichting voor Onderwijs-onderzoek van de Universiteit van Amsterdam, Singel 138, NL-1015 AG Amsterdam).

Het onder internationale auspiciën uitgevoerd onderzoek waarover hier wordt gerapporteerd, had in de eerste plaats tot doel "inzicht te verkrijgen in de relatie tussen instructie-variabelen enerzijds en voorde- ringen op het gebied van de stelvaardigheid anderzijds" (p. 1) Eenvoudi- ger gezegd : hoe beïnvloedt het onderwijs de stelvaardigheid ?

Het eerste deel van het boek is een uitvoerige literatuurstudie, waarin op basis van de drie grote Nederlandse didactische handleidingen (Van Dis, Griffioen en Damsma en de Leidse Werkgroep) en van een groot aantal tijdschriftpublicaties de drie grote stromingen binnen het Nederlandse stelonderwijs worden onderzocht : het traditioneel opstel, het creatief schrijven en het gedocumenteerd schrijven. Schoolboeken en leerplannen worden bewust buiten beschouwing gelaten in dit eerste deel, wat mis- schien sommigen opvattingen (b.v. proceduriële methoden als die van Drop en Braet) een beetje op de achtergrond drukt.

In een tweede deel wordt dan een praktijkonderzoek voorgesteld op basis van een serieuze steekproef. De vraag is dan hoe het stelonderwijs er in het Nederlands voortgezet onderwijs nu werkelijk uitziet. Het merkwaardige is dat hierin geen duidelijke lijn te trekken is : al de stromingen uit het eerste deel blijken in feite alleen op het theore- tisch niveau te bestaan en leerkrachten met tegengestelde doelen hebben in feite een nauwelijks uiteenlopende didactische praktijk !

Wat opvalt in alle delen van het boek, is hoe de eindexamenproblematiek heeft meegespeeld bij al wat in Nederland is geschreven en gedaan op dit gebied.

Dit SCO-rapport is vooral interessant omdat het zo'n volledig overzicht geeft van de didactische theorie op dit deelgebied. We hebben in Vlaan- deren niet veel vakdidactische studies om hier tegenover te stellen : de moedertaal didactici werken bij ons meestal in omstandigheden die serieus wetenschappelijk werk onmogelijk maken. Wie echter onderwerpen zoekt voor scripties, licentiaatsverhandelingen of doctorale proef- schriftten, vindt ze in dit boek gewoon voor het oprapen. Wij weten b.v. nog steeds te weinig over het schrijffproces zelf en de beïnvloeding

daarvan, over de relatie tussen expressief en communicatief schrijven, over de toetsing van schrijfvaardigheid.

Ontgoocheland is natuurlijk dat de bibliografie van acht bladzijden artikels over stelonderwijs (bijna allemaal van na 1970 !) op de klaspraktijk in Nederland zo weinig diepgaande invloed gehad heeft. De auteurs stellen terecht dat het voorlopen van het didactisch onderzoek op de praktijk normaal is en ze spreken de hoop uit dat dit boek die afstand zal helpen verkleinen. Over dit laatste kan men zo zijn twijfels hebben : waarom zou dit volkomen theoriegerichte boekje ineens iets gaan doen waar de praktische didactische handleidingen en de SLO-publicaties niet in geslaagd zijn ? Waarschijnlijk is er meer te verwachten van de schoolboeken, al zullen die bepaalde stromingen wel gemakkelijker opvangen als andere (hoe beter te operationaliseren, hoe liever).

Dit onderzoeksverslag kan ter stichting en ter informatie sterk aangeraden worden aan beleidsverantwoordelijken, vakdidactici ; onderwijsbegeleiders en schoolboekauteurs. Voor de klaspraktijk zal men meer steun hebben aan een didactisch handboek.

R. Roger